

**Małgorzata Buraczewska, Magda Buraczewska, Paweł Czarny,
Ewelina Szeluga, Emilia Trawczyńska**

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

OCENA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA STUDENTÓW SPECJALNOŚCI GOSPODARKA I ADMINISTRACJA PUBLICZNA UNIwersYTETU EKONOMICZNEGO WE WROCLAWIU. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH Z 2010 R. NA TLE SONDAŻU Z 2009 R.

Streszczenie: W latach 2009-2010 przeprowadzono badania ankietowe studentów specjalności Gospodarka i Administracja Publiczna (GiAP). Celem sondaży była ocena jakości kształcenia oraz identyfikacja atutów i słabości tego procesu, a także zachodzących w jego obrębie zmian. Respondenci wyrazili swoje opinie na temat oferty dydaktycznej specjalności, kadry dydaktycznej, organizacji procesu dydaktycznego na Wydziale Gospodarki Regionalnej i Turystyki (WGRiT), dydaktycznej bazy materialnej oraz atrakcyjności studiowanej specjalności. Wyniki pozwalają twierdzić, że atuty i słabości procesu kształcenia w tej specjalności uległy pewnym zmianom, ale nie na tyle istotnym, by formułować odmienne sądy wartościujące. Nadal, podobnie jak w roku ubiegłym, ocena jakości kształcenia ma wymiar pozytywny, choć istnieją, być może dyskusyjne, mankamenty warte eliminacji.

Słowa kluczowe: ankieta, kształcenie, jakość.

1. Wstęp

W nowoczesnych społeczeństwach coraz większa liczba osób pragnie zdobyć wyższe wykształcenie, gdyż jest ono częścią rozwoju osobowości, warunkiem pomyślnej kariery zawodowej i satysfakcjonującego życia w środowisku gospodarki opartej na wiedzy. Zależnościom tym musi sprzyjać prawidłowo ukształtowany proces dydaktyczny, oferujący dyplomy, które są swoistym certyfikatem nabytej wiedzy, posiadanych umiejętności i przygotowania zawodowego. Czy w standardy te wpisuje się studiowana przez nas specjalność, koncentrująca się na problematyce administracji samorządowej i gospodarki regionalnej? Odpowiedzi na to pytanie można poszukiwać na różne sposoby. Autorzy niniejszego artykułu¹, kontynuując ubiegłoroczną

¹ Autorzy artykułu reprezentują Studenckie Koło Naukowe Gospodarki i Administracji Publicznej „Pro Futuro”, działające przy Katedrze Gospodarki Regionalnej Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu (Wydział Gospodarki Regionalnej i Turystyki w Jeleniej Górze).

inicjatywę dialogu społeczności akademickiej, podjęli próbę zestawienia diagnozy jakości kształcenia studentów specjalności Gospodarka i Administracja Publiczna (GiAP) Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu z wykorzystaniem badań sondażowych.

2. Ocena jakości kształcenia a badania ankietowe

Dynamiczny rozwój polskiego szkolnictwa wyższego wykreował potrzebę kategoryzacji kontroli jakości kształcenia. W tym celu 1 I 2002 r. powstała Państwowa Komisja Akredytacyjna. Jej głównym zadaniem jest ocena działalności publicznych i niepublicznych uczelni wyższych. Komisja analizuje, obok zgodności funkcjonowania jednostki dydaktycznej z przepisami prawa, organizację działalności dydaktycznej i naukowej, bazę materialną, zakres i charakter współpracy międzynarodowej, kadre naukową, badania naukowe oraz tzw. sprawy studenckie [Polska Komisja...]. Każda uczelnia poddana procesowi kontroli może uzyskać ocenę wyróżniającą, pozytywną, warunkową lub negatywną [Polska Komisja...]. Ich formułowanie nie następuje bez udziału studentów. Wizytacja Państwowej Komisji Akredytacyjnej zawsze łączy się ze spotkaniem z gronem społeczności studenckiej i poznaniem jej sądów wartościujących. W tym względzie nieocenionym materiałem źródłowym mogą okazać się coroczne badania sondażowe, zestawiające opinie osób pobierających naukę na temat jakości kształcenia.

3. Kwestionariusz ankietowy – ogólna prezentacja

Sondażowa diagnoza jakości kształcenia w specjalności GiAP została przeprowadzona z wykorzystaniem arkusza pytań i odpowiedzi za rok akademicki 2008/2009², by zapewnić możliwość prowadzenia analizy porównawczej w czasie. W jego strukturze wyodrębniono sześć części, kolejno zestawiających opinie ankietowanych na temat oferty dydaktycznej specjalności GiAP, kadry dydaktycznej tej specjalności, organizacji procesu dydaktycznego w WGRiT (Wydział Gospodarki Regionalnej i Turystyki Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu w Jeleniej Górze), dydaktycznej bazy materialnej Wydziału oraz atrakcyjności studiowanej specjalności (GiAP). Opracowaną makietę tradycyjnie zamknięto metryczką respondenta i dodatkowymi wyjaśnieniami, tj. podziękowaniami za wypełnienie ankiety wraz z zapewnieniem o poufności zebranych informacji. Pytania dotyczące badanego zagadnienia oraz cech ankietowanych miały charakter półotwarty bądź zamknięty, a w przygotowanych odpowiedziach posłużono się skalą liczbową lub werbalną. Szczegółowy zestaw pytań wraz z prezentacją wyników badań zestawiają tabele 1-6.

² Arkusz pytań i odpowiedzi został opracowany przez członków Studenckiego Koła Naukowego GiAP „Pro Futuro”; zob. [Kosin i in. 2010, s. 280-281].

4. Respondenci na tle ogólnej zbiorowości studentów GiAP

W przeprowadzonych badaniach ankietowych wzięli udział jeleniogórcy i bolesławieccy studenci ostatnich roczników specjalności GiAP³, kształcący się zarówno w systemie stacjonarnych, jak i niestacjonarnych studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich. Ich zbiorowość grupowała 149 osób (kwiecień 2010; miesiąc prowadzenia badań), a wśród ankietowanych znalazło się 102 reprezentantów tej społeczności, tj. 68,5% ich ogólnej liczby. Odsetek ten, wsparty losowym doбором respondentów (każda jednostka współtworząca zbiorowość generalną miała znane, różne od zera prawdopodobieństwo znalezienia się w próbie) wydaje się potwierdzać reprezentatywność próby statystycznej [Ostasiewicz i in. 2006, s. 12].

5. Ocena jakości kształcenia w specjalności GiAP – analiza porównawcza w czasie

Specjalność GiAP kreuje potencjalnych pracowników organów administracji publicznej oraz gospodarki komunalnej. Absolwent tych studiów – wedle przyjętej koncepcji kształcenia – jest wyposażony w interdyscyplinarną wiedzę i umiejętności w dziedzinach zarządzania administracją publiczną oraz kształtowania społeczno-gospodarczego rozwoju jednostek samorządu terytorialnego. Treści programowe specjalności obejmują w szczególności problematykę: gospodarki lokalnej, rynku nieruchomości, administracji publicznej, zarządzania usługami publicznymi, ekonomiki zarządzania miastem, aktualnych dylematów władz lokalnych, finansów samorządowych, strategii rozwoju terytorialnego, lokalnej polityki przestrzennej oraz marketingu przestrzeni [*Materiały promocyjne...*]. Zbudowaną w ich obrębie ofertę dydaktyczną diagnozują pytania otwierające ankietę (zob. tab. 1 i 2).

Zgodnie z uzyskanymi wynikami badań, zestaw przedmiotów specjalnościowych jest kompletny, czyli spełnia wymagania studiowanej specjalności, lub poprawny z niewielkimi lukami problemowymi. Opinię taką wyraziło 60,8% respondentów, a dalsze 30,4% ankietowanych stwierdziło, że spełnia on minima programowe. W roku bazowym (2009) analogiczne odpowiedzi grupowały odpowiednio: 87,5% i 11,5% badanych. Dysproporcje te wyraźnie przekładają się na oczekiwania studentów. W 2009 r. niespełna 10% z nich opowiadało się za rozwinięciem zestawu przedmiotów specjalnościowych, a w roku akademickim 2009/2010 pogląd taki artykułowało aż 40,2% ankietowanych. Zdecydowanie mniejsze rozbieżności w rozkładzie sądów respondentów wywołała ocena treści programowych przedmiotów specjalnościowych. W tym przypadku największy odsetek próby statystycznej skupił się wokół opinii, że prawidłowo dobrane zagadnienia przeplatają się z treściami

³ Osoby, które przeszły niemal cały cykl kształcenia, tworzą wiarygodne środowisko opiniotwórcze, dysponujące pełną wiedzą na temat badanego procesu i jego jakości.

niepotrzebnymi (36,3% – 2010 r., 41,7% – 2009 r.), ale dwa kolejne warianty odpowiedzi (właściwy dobór zagadnień z niewielkimi lukami; prawidłowy dobór zagadnień adekwatny do studiowanej specjalności) zgrupowały co najmniej 50% osób objętych badaniem. Sens tych wypowiedzi zostaje dopełniony przez zdecydowany brak poparcia dla pogłębienia treści programowych przedmiotów specjalnościowych (69,6% – 2010 r., 82,3% – 2009 r.), a także ocenę pragmatyczności poruszanych zagadnień. Średnią bądź wysoką korelację teorii i praktyki dostrzegło w 2010 r. 69,6% ankietowanych (66,7% – 2009 r.), choć trzeba zaznaczyć, że przeważały zdania określające średnie powiązanie nauczanych treści z rzeczywistością gospodarczą.

Osobny blok oferty programowej, wzbogacający jej treści, tworzą zajęcia fakultatywne (spotkania dyskusyjne, kontakty z przedstawicielami samorządu terytorialnego, koła naukowe itp.) oraz wykłady do wyboru związane z tematyką specjalności. W pięciostopniowej, werbalnej skali ich ocen znaczący odsetek respondentów wyraża swoje niezadowolenie. Dwa najgorsze sądy wartościujące sformułowało 45,1% studentów w przypadku zajęć nieobowiązkowych, a w zakresie wykładów do wyboru 43,1% spośród nich (2009 r. – odpowiednio: 38,5% i 33,3%). Dane te warto skonfrontować z oceną problematyki specjalnościowych wykładów do wyboru oraz niezobowiązującą deklaracją pracy w Studenckim Kole Naukowym GiAP „Pro Futuro”. W pierwszym przypadku najniższe, negatywne oceny łączą blisko 15% próby statystycznej (6,2% – 2009 r.), natomiast w drugim nawet jedna czwarta badanych nie chce podjąć się dodatkowego wysiłku, tłumacząc to brakiem czasu.

Merytoryczną ocenę oferty dydaktycznej GiAP zamykają pytania sondujące kwestie związane z kształceniem w zakresie języków obcych oraz wymianą międzynarodową w ramach studiowanej specjalności. Niezmiennie (2009 i 2010 r.) ok. trzech czwartych ankietowanych uważa, że nauczane języki obce nie korespondują z terminologią gospodarki i administracji publicznej (brak słownictwa z zakresu pojęciowego specjalności), a uogólniając, dwie trzecie z nich chce uczyć się takich wyrażen (słówek). Równie pejoratywny została oceniona wymiana międzynarodowa. Brak ofert w tym względzie lub zbyt wąski ich wachlarz dostrzegają 55,9% osób objętych tegorocznym badaniem, ale – co warte uwagi – jest to odsetek znacznie niższy niż w 2009 r. (70,9%).

Tabela 1. Oferta dydaktyczna GiAP na jeleniogórskim WGRiT UE we Wrocławiu w latach 2009-2010 – wyniki badań ankietowych (w %)

	2009 r.	2010 r.
Jak oceniasz zestaw przedmiotów specjalnościowych?		
● nieodpowiedni	1,0	1,0
● ubogi	0,0	7,8
● spełniający minima programowe	11,5	30,4
● poprawny z niewielkimi lukami problemowymi	46,9	29,4
● kompletny, spełniający wymogi studiowanej specjalności	40,6	31,4
Czy zestaw przedmiotów specjalnościowych powinien być rozwinięty?		
● nie	83,3	57,8

● tak; jakich przedmiotów brakuje w ofercie dydaktycznej?	9,4	40,2
Jak oceniasz treści programowe przedmiotów specjalnościowych?		
● zdecydowanie nieodpowiedni dobór zagadnień	0,0	2,0
● raczej nieodpowiedni, choć miejscami poprawny dobór zagadnień	3,1	11,8
● prawidłowo dobrane zagadnienia przeplatają się z treściami niepotrzebnymi	41,7	36,3
● właściwy dobór zagadnień z niewielkimi lukami	33,3	33,3
● prawidłowy dobór zagadnień, adekwatny	21,9	16,7
Czy treści programowe przedmiotów specjalnościowych powinny być pogłębione?		
● nie	82,3	69,6
● tak; jakich zagadnień (problemów) brakuje w ofercie programowej przedmiotów specjalnościowych?	13,5	27,5
Jak oceniasz ofertę dydaktyczną specjalności GiAP w zakresie zajęć fakultatywnych (spotkania dyskusyjne, kontakty z przedstawicielami samorządu terytorialnego, koła naukowe itp.)?		
● negatywnie, brak jakichkolwiek dodatkowych zajęć	10,4	10,8
● raczej źle, nader skromna oferta	28,1	34,3
● umiarkowanie	28,1	34,3
● dobrze	22,9	17,6
● wyjątkowo korzystnie	10,4	2,9
Jak oceniasz pragmatyczność przedmiotów specjalnościowych (korelacja teorii i praktyki)?		
● bardzo niska	8,3	2,9
● niska	24,0	25,5
● średnia	44,8	54,9
● wysoka	21,9	14,7
● bardzo wysoka	1,0	2,0
Jak oceniasz wachlarz (liczbę) wykładów do wyboru związanych z tematyką specjalności?		
● zbyt wąski	5,2	20,6
● raczej skromny	28,1	22,5
● umiarkowanie odpowiadający na zapotrzebowanie	34,4	39,2
● dość szeroki	29,2	15,7
● bogaty	3,1	2,0
Jakie wykłady do wyboru warto byłoby wprowadzić do oferty dydaktycznej specjalności?		
Czy specjalnościowe wykłady do wyboru koncentrują się na odpowiedniej problematyce?		
● zdecydowanie nie	1,0	5,9
● raczej nie	5,2	8,8
● tak, choć nie zawsze	37,5	46,1
● raczej tak	49,0	31,4
● zdecydowanie tak	5,2	3,9
Czy chciał(a)byś uczestniczyć w pracach Studenckiego Koła Naukowego Gospodarki i Administracji Publicznej „Pro Futuro”?		
● tak	18,8	23,5
● nie; dlaczego?	81,3	76,5
– brak czasu	75,0	70,6
– brak wiary we własne możliwości	6,3	1,0
– inne przyczyny, jakie?	2,1	2,9

Tabela 1. (cd.)

Czy kształcenie w zakresie języków obcych koresponduje ze studiowaną specjalnością GiAP (słownictwo z zakresu pojęciowego specjalności)?		
● tak	24,0	22,5
● nie; czy chciał(a)byś wprowadzić do programu studiów język obcy z zestawem pojęć (słów) specjalności?	76,0	76,5
– tak	61,5	66,7
– nie	14,6	9,8
Jak postrzegasz wymianę międzynarodową w ramach studiowanej specjalności?		
● brak ofert	34,4	25,5
● zbyt wąski wachlarz propozycji	36,5	30,4
● umiarkowany wybór partnerskich uczelni zagranicznych	19,8	24,5
● dobry pakiet, szerokie możliwości studiowania za granicą	6,3	16,7
● znakomite możliwości wyboru w ramach zróżnicowanych ofert	1,0	1,0

*Prezentacja liczbowa pomija odpowiedzi na pytania otwarte. Generalizując, ankietowani nie korzystali z tej formy artykułowania swoich opinii.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych, a także: [Kosin i in 2010, s. 282-283].

Tabela 2. Oferta dydaktyczna w zakresie studiowanej specjalności GiAP na jeleniogórskim WGRiT UE we Wrocławiu – ocena struktury zajęć w sferze przedmiotów specjalnościowych w latach 2009 i 2010 r. Wyniki badań ankietowych (w %)

Udział w programie studiów	Rok	Liczba godzin				
		A	B	C	D	E
ćwiczeń, laboratoriów, konwersatoriów	2009	10,4	19,8	26,0	27,1	16,7
	2010	9,8	23,5	33,3	15,7	17,7
zajęć aktywizujących studenta (np. przygotowanie projektów, gry decyzyjne, dyskusje grupowe)	2009	9,4	37,5	26,0	15,6	11,5
	2010	11,8	35,3	26,5	14,7	11,8
zajęć z udziałem praktyków struktur samorządowych (np. warsztaty samorządowe, prelekcje ekspertów, itp.)	2009	35,4	32,3	15,6	11,5	5,2
	2010	42,2	36,3	12,8	5,9	2,9
praktyk studenckich	2009	33,3	35,4	16,7	9,4	5,2
	2010	24,5	26,8	30,4	4,9	13,8

Legenda: A – zdecydowanie za mało; B – raczej mało; C – umiarkowany; D – wystarczający, choć nie w pełni satysfakcjonujący; E – w pełni odpowiadający potrzebom dydaktycznym.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych, a także: [Kosin i in. 2010, s. 284].

Opisane i ocenione komponenty oferty dydaktycznej dookreśla diagnoza struktury zajęć w sferze przedmiotów specjalnościowych (tab. 2), zestawiająca opinie respondentów na temat udziału w programie studiów: ćwiczeń, laboratoriów, konwersatoriów, zajęć aktywizujących studenta, spotkań z przedstawicielami struktur samorządowych oraz praktyk studenckich. W przyjętej skali ocen obecność żadnej

Tabela 3. Kadra dydaktyczna specjalności GiAP na jeleniogórskim WGRiT UE we Wrocławiu – ocena w latach 2009-2010 – wyniki badań ankietowych (w %)

Przedmiot oceny	Rok	Ocena					
		1	2	3	4	5	S
Kompetentność (wiedza, doświadczenie praktyczne)	2009	0,0	0,0	8,3	49,0	42,7	4,3
	2010	0,0	1,0	11,8	36,3	51,0	4,4
Dyspozycyjność (konsultacje osobiste, telefoniczne, mailowe)	2009	3,1	9,4	12,5	39,6	35,4	3,9
	2010	4,9	8,8	26,5	35,3	24,4	3,7
Przygotowanie do zajęć	2009	0,0	0,0	7,3	53,1	39,6	4,3
	2010	1,0	1,0	14,7	50,0	33,3	4,1
Nowoczesność (stopień opanowania i wykorzystania nowoczesnych technik dydaktycznych, np. prezentacje multimedialne)	2009	1,0	5,2	30,2	37,5	26,0	3,8
	2010	1,0	7,8	24,5	43,1	23,5	3,8
Sprawiedliwość (zasady ocen i ich przejrzystość, obiektywizm ocen)	2009	2,1	2,1	30,2	45,8	19,8	3,8
	2010	5,9	9,8	32,4	39,2	12,7	3,4
Konsekwentność (przejrzystość wymagań i ich konsekwentne egzekwowanie)	2009	0,0	3,1	12,5	50,0	34,4	4,2
	2010	1,0	8,8	34,3	40,2	15,7	3,6
Komunikatywność (umiejętność przekazywania wiedzy)	2009	0,0	2,1	24,0	41,7	32,3	4,0
	2010	0,0	5,9	33,3	41,2	19,6	3,7
Kształtowanie atmosfery pracy i relacji ze studentami, kultura osobista (partnerstwo, szacunek)	2009	0,0	1,0	8,3	42,7	47,9	4,4
	2010	1,0	4,9	23,5	33,3	37,3	4,0
Technika prowadzenia zajęć (tradycyjne metody dydaktyczne: wykłady, ćwiczenia, lektoraty, seminaria warsztaty; aktywizujące metody dydaktyczne: analiza przypadków, przygotowanie projektów, gry decyzyjne, dyskusje grupowe oraz techniki prezentacji)	2009	0,0	8,3	34,4	31,3	26,0	3,8
	2010	2,0	6,9	27,5	47,1	16,7	3,7

Legenda: S – średnia arytmetyczna.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych, a także: [Kosin i in. 2010, s. 286].

z wymienionych form kształcenia nie uzyskała 50% dwóch najwyższych not (E – udział w pełni odpowiadający potrzebom dydaktycznym, D – wystarczający, choć nie w pełni satysfakcjonujący). Odsetek takich odpowiedzi w 2010 r. wahał się w przedziale od 14,6% do 43,8%, natomiast w 2009 r. od 8,8% do 33,4%. Sytuacja ta, analizując rok 2010, wygląda najgorzej w zakresie zajęć z udziałem pracowników struktur samorządowych oraz praktyk studenckich. Wyłącznie w tych dwóch przypadkach suma ocen negatywnych (A – udział zdecydowanie za mały, B – raczej mały) przekroczyła próg 50% i kształtowała się odpowiednio na poziomie 78,5% i 51,3%. Dla porównania w 2009 r. na zdecydowanie za mały oraz raczej mały udział zajęć z praktykami struktur samorządowych wskazywało 67,7%, a praktyk studenckich – 68,7% ankietowanych.

Drugi zestaw pytań ankietowych, odnoszących się do przedmiotu badań, dotyczył kadry dydaktycznej specjalności GiAP. Osądowi respondentów zostały poddane

cechy i umiejętności pracowników naukowych, takie jak: kompetentność, dyspozycyjność, przygotowanie do zajęć, nowoczesność, sprawiedliwość, konsekwentność, komunikatywność, kształtowanie atmosfery pracy i relacji ze studentami, w tym kultura osobista oraz technika prowadzenia zajęć (tab. 3). Każdy z tych atrybutów mógł być oceniony w skali od 1 do 5, gdzie 1 było notą najniższą, a 5 najwyższą.

W 2010 r. średnie oceny wymienionych cech i umiejętności kadry dydaktycznej GiAP zamknęły się w przedziale od 3,4 do 4,4, a w 2009 r. analogiczny przedział wartości wynosił od 3,8 do 4,4. Zarówno w okresie badanym, jak i tworzącym podstawę odniesienia najwyższe noty przypadły w udziale kompetentności nauczycieli (pierwsza lokata w 2010 r. ze średnią ocen 4,4; druga lokata w 2009 r. ze średnią ocen 4,3), ich przygotowaniu do zajęć (druga lokata w 2010 r. ze średnią ocen 4,1; druga lokata w 2009 r. ze średnią ocen 4,3) oraz umiejętności kształtowania atmosfery pracy i relacji ze studentami (trzecia lokata w 2010 r. ze średnią ocen 4,0; pierwsza lokata w 2009 r. ze średnią ocen 4,4). Ponadto, uogólniając wyniki tej części badań, warto zauważyć, że przeważający odsetek respondentów formułował oceny dobre lub bardzo dobre w obrębie każdej z wymienionych cech kadry. Suma tych ocen, wyłączając technikę prowadzenia zajęć w 2010 r., zawsze przewyższała 50%, sięgając nawet 91,7%. Wyniki te świadczą, że personel naukowy GiAP jest mocną stroną procesu kształcenia na tej specjalności.

Trzecia seria pytań ankietowych odnosi się do organizacji procesu dydaktycznego na WGRiT. W jej ramach poruszono zagadnienia związane z rozkładem zajęć (dziennym, tygodniowym), liczebnością grup studenckich, możliwością kształtowania indywidualnej organizacji zajęć i/lub programów studiów (tab. 4).

Tabela 4. Organizacja procesu dydaktycznego na jeleniogórskim WGRiT UE we Wrocławiu – wyniki badań ankietowych (w %)

	2009 r.	2010 r.
Godziny zajęć:		
● niewłaściwe, rozproszone w ciągu dnia, z „okienkami”	17,7	39,2
● raczej niedogodne, zbyt późno się rozpoczynają i/lub zbyt późno kończą	9,4	14,7
● czasami właściwe, a czasami niewłaściwe	46,9	33,3
● zazwyczaj rozłożone optymalnie	20,8	10,8
● rozłożone optymalnie	5,2	1,0
● brak odpowiedzi	0	1,0
Przerwy między zajęciami:		
● zbyt krótkie	22,9	31,4
● optymalne	68,8	60,8
● moim zdaniem	8,3	5,8
● brak odpowiedzi	0	2,0
Liczba zajęć w ciągu dnia:		
● niewłaściwa, tj.:	31,3	52,0
– zbyt duża	28,1	38,2
– zbyt mała	3,2	13,8

● umiarkowana	42,7	40,2
● optymalna	22,9	5,8
● brak odpowiedzi	3,1	2,0
Tygodniowy rozkład zajęć (studia niestacjonarne – rozkład zajęć w ramach zjazdów):		
● fatalny	6,3	8,8
● raczej nieprawidłowy	7,3	14,7
● dobre rozwiązania przeplatają się ze złymi	39,6	49
● raczej właściwy	27,1	13,7
● optymalny	3,1	6,9
● brak odpowiedzi	16,7	6,9
Liczebność grup studenckich:		
● zdecydowanie nadmierna, dezorganizująca pracę	0	0
● zbyt duża, utrudniająca pracę	0	5,9
● umiarkowana	28,1	45,1
● raczej prawidłowa	51,0	39,2
● optymalna	19,8	9,8
● brak odpowiedzi	1,0	0
Możliwość kształtowania indywidualnej organizacji zajęć (IOZ):		
● indywidualny wybór godzin zajęć:		
– niemożliwy	38,5	33,3
– ograniczony	19,8	27,5
– raczej dostępny, ale nie zawsze	22,9	22,5
– zwykle dostępny	15,6	15,7
– nieograniczony	1,0	0
– brak odpowiedzi	2,1	1,0
● indywidualny wybór prowadzących:		
– niemożliwy	38,5	20,6
– ograniczony	29,2	20,6
– raczej dostępny, ale nie zawsze	14,6	24,5
– zwykle dostępny	14,6	19,6
– nieograniczony	0	1,0
– brak odpowiedzi	3,1	13,7
Możliwość kształtowania indywidualnego programu studiów (IPS)		
● niedostępna	29,2	21,6
● ograniczona	30,2	29,4
● raczej dostępna, choć nie zawsze	22,9	38,2
● zwykle dostępna	14,6	7,8
● nieograniczona	1,0	0
● brak odpowiedzi	2,1	2,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych, a także: [Kosin i in. 2010, s. 287].

W tegorocznej ocenie studentów (2010 r.) godziny zajęć są niewłaściwe, tj. rozproszone w ciągu dnia, z okienkami (39,2% ogółu opinii), raczej niedogodne, gdyż zbyt późno się zaczynają lub zbyt późno kończą (stanowisko 14,7% badanych), albo czasami właściwe, a czasami niewłaściwe (33,0% wskazań). Sumując odsetek tych respondentów, można stwierdzić, że nieprawidłowości w tej materii dostrzega 87,2% ankietowanych, podczas gdy w 2009 r. było ich łącznie 74,0%. Większą polemikę wywołuje liczba zajęć w ciągu dnia. Jej zbyt duży wymiar w 2010 r. akcentuje 38,2% zbiorowości objętej badaniem, a nieznacznie więcej uznaje ją za umiarkowaną (40,2%). Podobna sytuacja wystąpiła w ubiegłym roku (liczba zajęć w ciągu dnia: zbyt duża – 28,1%, umiarkowana – 42,7%), ale wówczas za optymalnym rozłożeniem ćwiczeń, wykładów i seminariów opowiadało się 22,9% studentów, a w bieżącym roku było już ich tylko 5,8%. Równie istotny spadek notowań stał się właściwością tygodniowego rozkładu zajęć (studia niestacjonarne – rozkład w trakcie zjazdów). W dwóch kolejnych latach odsetek niezadowolonych (rozkład fatalny, raczej nieprawidłowy, dobre rozwiązania przeplatają się ze złymi) wzrósł z 53,2% do 72,5%. Znacznie lepiej przedstawia się ocena przerw między zajęciami, które ponad 60% ankietowanych uznaje za optymalne w każdym z przeprowadzonych badań sondażowych. Zgodności takiej nie ma już w kwestii liczebności grup studenckich. W 2009 r. była ona raczej prawidłowa lub optymalna, co podkreślało 70,8% respondentów. Rok później pogląd taki podzielała niespełna połowa uczestników ankiety (49,0%). Pewną poprawę można natomiast odnotować w zakresie indywidualnej organizacji zajęć i programu studiów, choć nie dotyczy to ich godzinowego rozłożenia (indywidualny wybór godzin zajęć traktuje za raczej dostępny, ale nie zawsze lub zwykle dostępny ok. 38% respondentów w latach objętych badaniem). Szersze możliwości respondenci zauważają w indywidualnym wyborze prowadzących, który za raczej dostępny lub zwykle dostępny uznaje 44,1% badanych (2009 r. – 29,2%), oraz w indywidualnym kształtowaniu programów studiów (suma wskazań raczej lub zwykle dostępne w 2009 r. – 37,5%, a w 2010 r. – 46,0%).

Kolejna część ankiety została poświęcona dydaktycznej bazie materialnej i koncentrowała się na ocenie: przystosowania sal do form prowadzonych zajęć, ich wyposażenia w pomoce naukowe, dostępu do Internetu oraz księgozbioru i czasopiśmiennictwa z zakresu studiowanej specjalności.

Sądy wartościujące w tym zakresie respondenci wyrażali z zastosowaniem pięciostopniowej, liczbowej skali ocen, gdzie 1 było notą najniższą, a 5 najwyższą. Średnie oceny nie uległy zasadniczej zmianie – w 2009 r. zamykały się w przedziale od 2,9 do 3,6, natomiast w 2010 r. ulokowały się między 3,0 a 3,6. Najwyżej, i tak samo w latach objętych badaniem, oceniono wyposażenie sal w pomoce dydaktyczne (średnia arytmetyczna 3,6). Nieco niższe noty otrzymało przystosowanie sal do form prowadzonych zajęć (średnia arytmetyczna 3,3 w 2009 r. i 3,4 w 2010 r.). Wśród wystawianych ocen, niezależnie od elementu dydaktycznej bazy materialnej, dominowały trójki i czwórki. Sytuację tę warto zmienić w przyszłości.

Tabela 5. Dydaktyczna baza materialna jeleniogórskiego WGRiT UE we Wrocławiu w latach 2009-2010 – wyniki badań ankietowych (w %)

Przedmiot oceny	Rok	Ocena					
		1	2	3	4	5	S
● przystosowanie sal do form prowadzonych zajęć	2009	4,2	13,5	36,5	35,4	10,4	3,3
	2010	4,9	8,8	33,3	44,1	8,8	3,4
● wyposażenie sal w pomoce dydaktyczne (rzutniki, rzutniki multimedialne, ekrany itp.)	2009	5,2	8,3	27,1	38,5	20,8	3,6
	2010	4,9	5,9	32,4	36,3	20,6	3,6
● dostęp do Internetu	2009	21,9	14,6	28,1	24,0	11,5	2,9
	2010	9,8	22,5	27,5	26,5	13,7	3,1
● księgozbiór z zakresu studiowanej specjalności	2009	6,3	19,8	37,5	26,0	10,4	3,2
	2010	10,8	19,6	34,3	31,4	3,9	3,0
● czasopiśmiennictwo z zakresu studiowanej specjalności (dostępne tytuły)	2009	3,1	18,8	37,5	32,3	8,3	3,2
	2010	3,9	22,5	30,4	41,2	2,0	3,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych, a także: [Kosin i in. 2010, s. 288].

Ostatni zestaw pytań ankietowych zbiera opinie badanych, które określają atrakcyjność studiowanej specjalności (tab. 6). W tym względzie na przestrzeni analizowanych lat zauważa się, że:

- wzrosło zainteresowanie problematyką z zakresu studiowanej specjalności (deklaracje zainteresowania zawarte w odpowiedziach „tak” i „zdecydowanie tak” złożyło w 2009 r. 59,4%, a w 2010 r. 64,7% studentów),
- większa część studiujących chciałaby podjąć pracę zgodną ze zdobytym wykształceniem (2009 r. – 78,1%, 2010 r. – 83,3%), ale swoje przygotowanie zawodowe określają jako umiarkowane (odpowiednio 43,8% i 52,0%) lub dobre (odpowiednio 49,0% i 42,2%) i prawie w tych samych kategoriach postrzegają szanse pozyskania pracy w strukturach publicznych.

Tabela 6. Atrakcyjność studiowanej specjalności GiAP na jeleniogórskim WGRiT UE we Wrocławiu w latach 2009-2010 – wyniki badań ankietowych (w %)

	2009 r.	2010 r.
Czy interesujesz się problematyką z zakresu studiowanej specjalności?		
● zdecydowanie nie	3,1	2,0
● raczej w niewielkim stopniu	5,2	5,9
● umiarkowanie	32,3	18,6
● tak	50,0	41,2
● zdecydowanie tak	9,4	23,5
Czy chciał(a)byś podjąć pracę zgodną ze zdobytym wykształceniem?		
● tak	78,1	83,3
● nie	5,2	2,9
● nie wiem	16,7	13,7
Jak oceniasz swoje przygotowanie zawodowe w zakresie GiAP?		
● bardzo źle	1,0	0,0

● źle	2,1	2,0
● umiarkowanie	43,8	52,0
● dobrze	49,0	42,2
● bardzo dobrze	4,2	3,9
Jak oceniasz szanse pozyskania pracy w strukturach publicznych?		
● znikome	4,2	3,9
● niewielkie	19,8	26,5
● umiarkowane (ani małe, ani duże)	51,0	48,0
● duże	21,9	18,6
● bardzo duże	2,1	2,9
Czy studiowana specjalność jest swoistą rekomendacją (listem polecającym) dla pracodawców publicznych?		
● tak	53,1	54,9
● nie	9,4	12,7
● nie wiem	37,5	32,4
Czy polecił(a)byś studia w specjalności GiAP młodszemu rocznikowi?		
● nie	6,3	15,7
● tak	79,2	65,7
● nie wiem	13,5	18,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych, a także: [Kosin i in. 2010, s. 289].

Ponadto, warto zauważyć, że ponad połowa respondentów 2009 i 2010 r. uznaje dyplom ukończenia GiAP jako swoistą rekomendację (list polecający) dla pracodawców publicznych, a więcej niż 65% z nich poleciłaby swoją specjalność młodszemu rocznikowi.

6. Podsumowanie – identyfikacja atutów i słabości w procesie kształcenia w specjalności GiAP w latach 2009-2010

Syntetyczną, podsumowującą oceną kształcenia w specjalności GiAP jeleniogórskiego WGRiT we Wrocławiu może być identyfikacja atutów i słabości tego procesu. Jego zalety i wady muszą być jednak rozpoznawane z wykorzystaniem racjonalnych i przejrzystych kryteriów. W postulat ten wydaje się wpisywać koncepcja zakładająca, że:

- „atutem są te komponenty procesu kształcenia, które przynajmniej dwie trzecie respondentów ocenia pozytywnie i grupują co najmniej 33,3% próby statystycznej na najwyższym, tj. najlepszym punkcie skali ocen,
- słabością są te składowe kształcenia, które gromadzą negatywne opinie co najmniej 66,6% ankietowanych i jednocześnie skupiają co najmniej jedną trzecią badanych w polu najniższej z możliwych ocen.

Oceny negatywne i pozytywne w pięciostopniowej skali ocen (werbalnej lub liczbowej) to odpowiednio dwie pierwsze i dwie ostatnie oceny (zdania, opinie,

sądy wartościujące), a w przypadku odpowiedzi dychotomicznych, adekwatnie – nie i tak” [Kosin i in. 2010, s. 279-292].

Zidentyfikowane atuty i słabości procesu kształcenia w specjalności GiAP w latach 2009-2010 zestawia tabela 7. Ich lista uległa pewnym zmianom, ale nie na tyle istotnym, by formułować odmienne sądy wartościujące.

Tabela 7. Atuty i słabości procesu kształcenia w specjalności GiAP jeleniogórskiego WGRiT UE we Wrocławiu – analiza porównawcza w czasie

Atuty	
2009	2010
Oferta dydaktyczna	
<ul style="list-style-type: none"> zestaw przedmiotów specjalnościowych 	
Kadra dydaktyczna	
<ul style="list-style-type: none"> dyspozycyjność konsekwentność 	
<ul style="list-style-type: none"> przygotowanie do zajęć kompetentność kształtowanie atmosfery pracy i relacji ze studentami, kultura osobista 	
Organizacja procesu dydaktycznego	
<ul style="list-style-type: none"> przerwy między zajęciami 	
Dydaktyczna baza materialna	
Atrakcyjność studiowanej specjalności	
<ul style="list-style-type: none"> wizerunek specjalności GiAP (godna polecenia młodszym rocznikom) 	
<ul style="list-style-type: none"> plany zawodowe studentów zgodne ze studiowaną specjalnością 	
Słabości	
2009	2010
Oferta dydaktyczna	
<ul style="list-style-type: none"> wymiana międzynarodowa w ramach studiowanej specjalności niewystarczający wymiar praktyk studenckich 	
<ul style="list-style-type: none"> kształcenie w zakresie języków obcych bez uwzględnienia zakresu pojęciowego specjalności niedosyt zajęć z udziałem praktyków struktur samorządowych 	
Kadra dydaktyczna	
Organizacja procesu dydaktycznego	
<ul style="list-style-type: none"> ograniczenia w wyborze prowadzących zajęcia 	<ul style="list-style-type: none"> ograniczona możliwość kształtowania indywidualnego programu studiów (IPS)
Dydaktyczna baza materialna	
Atrakcyjność studiowanej specjalności	

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych, a także: [Kosin i in. 2010, s. 291].

Nadal, podobnie jak w roku ubiegłym, ocena jakości kształcenia ma wymiar pozytywny, choć istnieją, być może dyskusyjne, mankamenty warte eliminacji. Doskonaleniu powinna sprzyjać korzystnie postrzegana kadra dydaktyczna, wsparta działaniami różnych komórek organizacyjnych WGRiT.

Literatura

- Kosin A., Siatrak M., Sobotnicka A., *Sondażowa diagnoza jakości kształcenia studentów specjalności Gospodarka i Administracja Publiczna Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, [w:] R. Brol (red.), *Problemy rozwoju regionalnego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Wrocław 2010.
- Ostasiewicz S., Rusnak Z., Siedlecka U., *Statystyka. Elementy teorii i zadania*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Wrocław 2006.
- Materiały promocyjne specjalności GiAP*, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Wydział Gospodarki Regionalnej i Turystyki w Jeleniej Górze, 2010.
- Polska Komisja Akredytacyjna, www.pka.edu.pl/index.php?page=oceny, dostęp 20.05.2010 r.

ECONOMY AND PUBLIC ADMINISTRATION AT WROCLAW UNIVERSITY OF ECONOMICS – 2010 SURVEY RESULTS IN COMPARISON WITH 2009 SURVEY RESULTS

Summary: In 2009-2010 a survey was conducted among students of Economy and Public Administration (EPA). The main goal was to assess education quality and identify pros and cons of the process and changes which occurred within it. Respondents expressed their opinions concerning the educational offer and educators, the organization of the educational process at the faculty of Regional Economy and Tourism (RET), educational facilities and the attractiveness of studies. The results indicated that pros and cons related to the educational process revealed some changes, yet not so important to formulate different judgments. Similarly to the previous year, the educational process was assessed positively. There seems to be, however, some shortcomings worth discussing and eliminating.